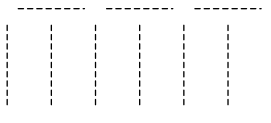

Ohrady pre ovce

Sedliak postavil pre svoje ovce z 13 brvien 6 ohrád. Raz mu však požiar zničil jedno brvno.

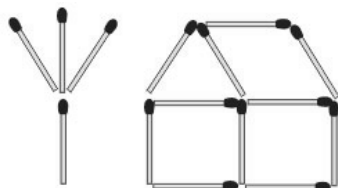
Dokáže postaviť z 12 brvien 6 ohrád ?

Ohrady pred požiarom mali takýto tvar:

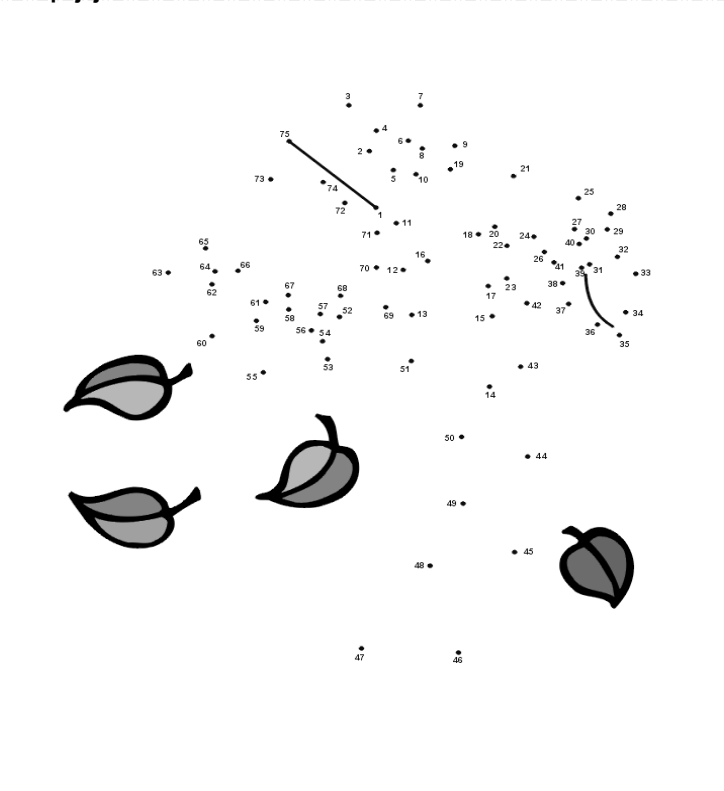

Zápalky

Presuň jednu zápalku tak, aby strom bol za domčekom.

Pospájaj

Malý Janko našiel v kúpeľni voňavku. Uvidela ho staršia sestra, príde k nemu a hovorí: Nechytaj to, ty krpec! To je pre ženy, muži sa musia umývať.

Príde žena k lekárovi a ukazuje prstom na mieste, kde ju bolí.

Pán doktor, tu ma to bolí a aj tu, aj tuto.

A doktor na to: Milá pani, myslím, že máte zlomený prst.

Vydáva

Gréckokatolícka cirkev

Farnosť Povýšenia sv. Kríža, Prešov-Sekčov,

Ul. Martina Benku 7, 080 01 Prešov

Len pre vnútornú potrebu farnosti

Dobrovoľný príspevok: 3 Sk

internet: www.grkat-sekcov.sk

e-mail: presov.sekcov@grkatpo.sk

tel.: 051/7725 540

tlač: A-media, sro. sro., Reimanova 8, Prešov

Neprešlo jazykovou úpravou

III. ROČNÍK

Farský list

Číslo 19 14. september 2008

Gréckokatolícka cirkev, Farnosť Povýšenia sv. Kríža, Prešov-Sekčov

List Galaťanom

Ide o jeden z najdôležitejších Pavlových listov. Ako s humorom poznamenáva R. E. Brown, nikto by pri čítaní tohto listu nemohol Pavla obviniť z toho, že robí z teológie nudnú vedu. Spolu s Listom Rimanom bol ústredným biblickým textom, ktorým sa v šestnástom storočí zdôvodňovala reformácia. Jeho význam nie je menší ako dnes. Vždy pre nás zostane vyzývavým

textom, nútiacim nás k trvalej meditácii permanentného problému, totiž napätia medzi literou a duchom, zákonom a slobodou.

Galácia v užšom zmysle slova je hornatá krajina v strede Malej Ázie. Pôvodne ju obývali Kelti alebo Galovia, ktorí sa tu prisťahovali v 3. stor. pred Kr. a založili kráľovstvo s mestami Ancyra (dnešné hlavné mesto Turecka Ankara), Pesinus a Tavium. V r. 25. pred Kr. ich posledný kráľ Amynta zanechal kráľovstvo ako dedičstvo Rimanom, ktorí z neho urobili rímsku provinciu Galáciu s hlavným mestom Ancyra a pripojili k nej aj susedné krajiny Pizídiu, Likaóniu a časť Frýgie, Paflagónie a Pontu. List, ktorý Pavol napísal „galatským cirkvám“ (porov. Gal 1,3) alebo Galaťanom (porov. Gal 3,1), bol podľa mienky väčšiny biblistov adresovaný kresťanom v severnej, etnickej Galácii (tzv. »severogalatská teória«). Podľa Skutkov

apoštolov 18,23 tam boli kresťanské spoločenstvá, ktoré založil Pavol pravdepodobne na začiatku svojej druhej misijnej cesty (r. 49-52; porov. Sk 16,6), a dostal tam neprijemnú chorobu (maláriu?). Pavol znova navštívil galatský kraj na svojej tretej misijnej ceste (r. 53-58) a „povzbudzoval všetkých učeníkov“ (porov. Sk 18,23). Niektorí autori však zastávajú mienku, že List Galaťanom bol

adresovaný cirkvám južnej časti rímskej provincie Galácie (tzv. »juhogalatská teória«), ktorú Pavol navštívil už na svojej prvej misijnej ceste (r.47-48) a založil tam cirkevné obce v Derbe, Lystre, Ikóniu a v pizídskej Antiochii (porov. Sk 13-14).

Z rozboru Listu Galaťanom možno v hlavných rysoch rekonštruovať situáciu galatských cirkví od ich založenia až po náboženskú krízu, na ktorú Pavol pohotovo a energicky reaguje svojím listom. Galaťania pred Pavlovým príchodom nepoznali pravého Boha a otrocky slúžili zbožšteným živlom sveta (porov. 4,8-9). Keď Apoštol prišiel k nim ohlasovať evanjelium, prijali jeho posolstvo „z poslušnosti viery“ (porov. 3,1,5) i napriek tomu, že im hlásal „Ježiša Krista ukrižovaného“ (porov. 3,1b). Ich viera bola rozhodnou odpoveďou na Božie povolanie (porov. 1,6; 5,8,13), stali sa Božimi synmi (porov. 3,26), „obliekli“ si Ježiša Krista (porov.

3,27) a vstúpili do spoločenstva s Duchom Svätým (porov. 3,2-5). Boli vyslobodení z poddanstva božstiev a z otroctva „živlov sveta“ (porov. 4,8-9), ako aj z vlastného egocentrizmu (porov. 5,24) a spod kliatky zákona (porov. 3,13).

Po Pavlovom odchode sa však votreli do galatských kresťanských obcí judaizátori, ktorí tvrdili, že viera v Ježiša Krista má

spasiteľnú platnosť iba vtedy, ak sa zakladá na obrízke a ak ju sprevádza zachovávanie obradného Zákona. Pavol dostal nečakane zdrvivú správu: títo noví »misionári« natoľko pomiatli Galaťanov (porov. 1,7; 5,10.12), že boli ochotní prijať obrízku (porov. 5,2; 6,12n.) i jarmo Mojžišovho zákona (porov. 4,21) a zachovávať židovské „dni, mesiace, obdobia a roky“ (porov. 4,21), len aby si zaistili spásu. Zdá sa, že niektorí judaizátori vystupovali aj proti Pavlovej autorite tvrdením, že nie je pravým apoštolom a že má evanjelium z druhej ruky (porov. 1,1.10n.19n.22; 2,1n.). Pavol si uvedomil, že tu ide o falšovanie evanjelia a ohrozenie jeho apoštolskej autority. Preto bezodkladne napísal galatským cirkvám ostrý, polemický, ale po teologickej stránke významný list, aby obránil kresťanskú slobodu a postavil sa proti podvratnej propagande judaizátorov.

Datovanie listu a určenie miesta jeho vzniku závisí od toho, či je list adresovaný kresťanom severnej, etnickej Galácie, alebo južnej, politickej Galácie. Podľa tzv. »juhogalatskej teórie« by spis bol prvým

Pavlovým listom, odoslaným r. 49 z Antiochie alebo r. 50 z Macedónska, prípadne z Korintu. Podľa »severogalatskej teórie«, ktorú zastáva väčšina moderných autorov, list bol napísaný r. 56/57 v Efeze. Táto teória sa zakladá na fakte, že adresámi listu sú kresťania z pohanstva (porov. 4,8; 5,2 n; 6,12 n.), že Pavol si dovolil osloviť ich „nerozumní Galaťania“ (porov. 3,1), ale najmä na tom, že List Galaťanom po obsahovej stránke predchádza List Rimanom (porov. Gal 5,13-25 s Rim 8,2-25), napísaný r. 57/58, a že spory s judaizátormi majú tie isté črty ako spory v Druhom liste

Korint'anom (porov. Gal 1,6.10; 2,4 s 2 Kor 11,4; 5,11; 11,26).

Pavol sa týmto polemickým spisom usiluje získať späť galatské cirkevné obce a dôvodí tým, že jeho povolanie za apoštola, ako aj »jeho evanjelium« pochádzajú priamo od Boha (porov. 1,1; 1,11) a že to uznali aj rozhodujúce jeruzalemské autority, predovšetkým Peter (porov. 2,1-10). Najmä však chce Galaťanov presvedčiť, že spásu si nemožno zaslúžiť skutkami podľa Zákona, ale jedine vierou v Ježiša Krista (porov. 2,16). Človeka môže spasiť iba Božia milosť, ktorú nadobúda vierou; všetko ostatné je bezúčelné a zotročuje človeka (porov. hl. 3-4). Preto Pavol neúprosne odsudzuje židovčiacich agitátorov, preklína ich posolstvo ako »iné evanjelium« (porov. 1,6-10) a pranieruje ich nečestnosť, chorobnú túžbu po sebauplatnení a zradu Kristovho kríža (porov. 5,7-12; 6,12 n.).

List Galaťanom je z hľadiska štruktúry jediný list, v ktorom Pavol v úvode vynecháva vďakyvzdanie Bohu za duchovný stav adresátov a uistenie o modlitbe za nich.

Pre deti a všetky Božie deti

Šalamún

Dávid býval v paláci, Božia archa nateraz iba v stane. Rozhodol sa preto, že pre archu postaví nádherný Boží chrám. Boh však Dávidovi dovolil, aby vykonal iba prípravné práce. Samotnú stavbu uskutočnil jeho syn Šalamún.

Šalamún sa dostal na trón veľmi mladý. Spoznal, že vládnuť spravodlivo je veľmi ťažko. A on sa chcel postarať o celý izraelský národ. Šalamún miloval Pána a usiloval sa kráčať podľa vzoru svojho otca Dávida. Raz sa mu v noci vo sne zjavil Pán. Hovoril: „Žiadaj si, čo Ti mám dať! A čo si žiadal Šalamún? „Daj svojmu sluhovi pozorné srdce, aby spravoval tvoj ľud a rozlišoval medzi dobrým a zlým.“ Bohu sa páčilo, že si Šalamún žiadal toto. Preto mu Boh povedal: „Pretože si si nežiadal dlhý vek, ani si si nežiadal bohatstvo, ani si si nežiadal život svojich nepriateľov, ale si si žiadal chápanosť, urobím ti podľa žiadosti. Hľa, dám ti srdce múdre a chápané. Ale dám ti aj to, čo si nežiadal. Aj bohatstvo, aj lávu. Dám ti aj dlhý vek.“ (1 Kr 3.k.).

Boh požehnával Šalamúna. Za jeho múdrej vlády sa kráľovstvo Izraela veľmi upevnilo. Boh mu poprial pokoja od okolitých národov. Šalamún dal postaviť Pánov chrám. Stavba trvala sedem rokov. Správa o jeho múdrej vláde sa niesla široko-daleko. Spomína sa príchod kráľovnej zo Saby, ktorá osobne chcela poznať Šalamúnovu múdrosť danú od Boha. Šalamún bol veľkým kráľom, no aj pre jeho nevernosť Bohu v neskoršom veku sa kráľovstvo po jeho smrti rozdelilo. Nie, Šalamúnovo kráľovstvo nebolo večným. Tým večným prisľúbeným kráľovstvom je Kráľovstvo Kristovo. (Por. Mt 12, 42).

Múdrosť je počúvať Božie slovo a uskutočňovať ho. (Por. Mt, 7, 24n.)

Zapamätaj si

1. Aký dar si Šalamún prosil od Boha?
Múdrosť
2. Čo dal Šalamún postaviť?
Pánov chrám.
3. Koho kráľovstvo je večné?
Kráľovstvo Ježiša Krista.

Po žalmoch, tak ako u všetkých hodiniek, nasleduje tropár sviatku dňa, alebo príslušného svätého. V bohorodičníku, ktorý nasleduje po ňom prosíme odvahu žiť podľa vôle Vládcu, aj keď nám klesá pre množstvo našich hriechov. Na tento úmysel prosíme modlitby o Matky k Vládcovej dobrosrdečnosti. Vo veľkom pôste (pondelok až piatok) spomíname na Ježišovo ukrižovanie, ktorým pribil na kríž trúfalý Adamov hriech spáchaný v raji. Obdobne prosíme, aby roztrhal aj náš dlžobný úpis. V nasledujúcich ďalších tropároch sa klaníme prečistému obrazu Dobrotivého prosiac odpustenie našich prehešení. Oslavujeme Kristov Kríž, lebo ním bolo rozdrvené podsvetie, smrť podľahla smrti a my, hoci mŕtvi, sme vstali a stali sa hodnými života.

V modlitbe pred prepustením spomíname na Božiu dobrotu, keď k nám zoslal svojho Syna, aby zachránil náš ľudský rod svojou smrťou na Kríži.

ThLic. Juraj Gradoš

Farské aktuality

- príprava detí na prvé sväté prijímanie prebieha vždy v stredu od 16:00. Ak na stredu prípadne sviatok, príprava bude podľa dohovoru;

- začali sme sláviť sv. liturgie aj ráno, zatiaľ v pondelky, stredy a piatky o 6:50 (okrem sviatkov);

- zakúpila sa nová čaša s príslušenstvom na slúženie na Solnej Bani;

- niektorí z Vás by chceli prispieť na cerkov konkrétnym spôsobom, t.j. zakúpiť určitú konkrétnu vec pre chrám alebo k slúženiu. V blízkej budúcnosti plánujeme zakúpiť novú čašu k slúženiu na väčšie sviatky, darochraniteľnicu do bohostánku, svetlé, modré, bordové a zelené bohoslužobné rúcha a ďalšie...

- pripravujeme aj kantorský kurz, ktorý začneme po chrámovom sviatku (odpuste). Kto by mal záujem je srdečne vítaný.

Okrem toho pred zvyčajným rozdelením listu na náukovú a parenetickú (morálno-poučnú) časť podáva historický dôkaz o platnosti svojho evanjelia. List má teda tri hlavné časti:

Historická časť: Pavlova obrana;

Náuková časť: spása prichádza skrze milosť a vieru, a nie zo skutkov podľa Zákona;

Parenetická (morálno-poučná) časť: uplatnenie kresťanskej slobody.

Historická časť listu je v podstate autobiografickou apológiou. Pavol v nej obhajuje pravosť svojho evanjelia a apoštolskú autoritu, s ktorou ho ohlasuje. Často sa pritom odvoláva na apoštola Petra. V stati 1,11 - 2,21 Pavol zdôrazňuje, že v ohlasovaní evanjelia je nezávislý od Petra (1,18), apoštolskou autoritou je rovný Petrovi (2,7-8), a keď treba, vie vystúpiť aj proti Petrovi (2,11-14). Treba však pripomenúť, že tzv. »antiochijský spor« s Petrom mal praktický, nie náukový ráz; išlo o otázku ortopraxe, nie ortodoxie.

V náukovej časti Pavol argumentuje dôkazmi zo Starého zákona. Prvým dôkazom z Písma (3,6-29) ukazuje Galaťanom, že Abraháмова viera a prisľúbenia jeho potomstvu boli predzvesťou Božieho plánu ospravedliť pohanov skrze vieru v Ježiša Krista a že Zákon mal iba úlohu udržiavať Židov vo viere v jedného Boha a v jeho prisľúbenia a v túžbe po Mesiášovi. Keď sa všetky prisľúbenia splnili v Kristovi, Zákon skončil svoju úlohu ako »vychovateľ« (gr. *paidagogós* - otrok, ktorý mal za úlohu sprevádzať deti do školy). Pavol chcel týmto starozákonným dôkazom Galaťanom ukázať,

že pravé evanjelium je evanjelium bez zachovávanía Zákona. Druhou argumentáciou z Písma (4,21-31), založenou na alegórii Abrahámových žien Sára a Agary a ich synov Izáka a Izmaela, Pavol načrtol zmysel dvoch zmlúv. Tak ako mal Abrahám dvojaké potomstvo, aj Boh vzbudil synov Zákona a synov prisľúbenia.

V tretej, parenetickej časti sa Pavol usiluje predísť chybnému chápaniu kresťanskej slobody, a preto zdôrazňuje, že evanjeliová sloboda je darom a povolaním. Je to sloboda, ktorá angažuje celého človeka, a preto sa má prejavovať v celom jeho správaní, najmä v láske a v službe bratom, teda už nie v egoistickom postoji človeka, ktorý sleduje svoje prirodzené náklonnosti (porov. 5,13-15). V tejto časti vynikajú dva zoznamy: v jednom sa vypočítavajú skutky »tela« (gr. *sárx*, t.j. egocentrická sila, ktorá uzaviera človeka do seba samého; porov. 5,19-21) a v druhom sa vymenúvajú plody kresťanského života pod vedením Ducha (gréc. *to pnéuma*, porov. 5,22-23).

V závere Pavol vlastnou rukou pripísal niekoľko slov, ktorými zhrňuje tému listu a končí krátkym požehnaním, ktorého posledným slovom je láskavé oslovenie »bratia«.

List Galaťanom je dôležitým dokumentom pre štúdium a správne pochopenie nielen dejín prvotnej Cirkvi a kresťanstva, ale aj protestantskej reformy, v ktorej zohral dôležitú úlohu. V dnešnom ekumenickom hnutí môže tento Pavlov spis a jeho reлектúra nemálo prispieť k zjednoteniu kresťanských cirkví.

Spracované podľa internetového zdroja. oMZ

Svätá všechválna veľkomočenica Eufémia – 16. septembra

Narodila sa okolo roka 285 v Chalcedóne, hlavnom meste rímskej provincie Bitýnia (dnešné Turecko), ako dcéra senátora Filofróna a jeho manželky Teodózie, tajných kresťanov. V roku 304, za cisára Diokleciána (284 – 305), keď sa spolu so štyridsiatimi ôsmimi ďalšími kresťanmi modlila

na utajovanom mieste, bola zatknutá, predvedená pred tamojšieho prokonzula a vypočúvaná. Práve tu sa začínajú naše dva príbehy z jej života:

O prvých kresťanoch sa niekedy hovorí, že mali výslovne nepriateľský postoj voči Rímskej ríši. Vypočujme si preto odpoveď Eufémie a jej kolegov na prokonzulovu otázku, či odmietajú splniť cisárov rozkaz a priniesť obety: „Cisárovmu alebo tvojmu príkazu, prokonzul, sa bezpochyby treba podriaďiť, ak nie je proti nebeskému Bohu. Ak však je proti Bohu, treba sa mu nielen nepodriaďiť, ale aj výslovne vzoprieť. Keby nám prikazovali to, v čom sme povinní podriaďovať sa vládam, odovzdali by sme cisárovo cisárovi a Božie Bohu. Keďže však váš príkaz je proti Bohu a je odporný Bohu – prikazujete nám totiž uctievať stvorenie namiesto Stvoriteľa a nútite nás pokloniť sa a priniesť obeť démonovi, nie Najvyššiemu Bohu, tento váš príkaz nikdy nesplníme, veď my sme praví ctitelia pravého Boha, ktorý prebýva v nebesiach.“

Vidíme teda, že postoj prvých kresťanov k vlastnému štátu rozhodne nebol nepriateľský, ale skôr vyvážený. Taký má byť aj náš postoj. Okrem toho si všimnime, ako dobre poznali Sväté písmo. Vo svojej odpovedi sa totiž odvolali prinajmenšom na štyri jeho miesta.

Prvým je Evanjelium podľa Matúša (22, 21b), kde Kristus hovorí chýrečnú vetu: „Dávajte teda, čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božie, Bohu.“ Druhým je Prvý list svätého apoštola Petra (2, 13 – 14): „Kvôli Pánovi sa podriaďujte každej ľudskej ustanovizni: či už kráľovi ako najvyššiemu, alebo miestodržiteľom ako tým, ktorých on posielal trestať zločincov a chváliť dobrých.“

Tretím miestom je slávny starozákonný žalm (95, 5a alebo 96, 5a), ktorý podľa gréckej Septuaginty, považovanej starovekou Cirkvou za prakticky inšpirovaný preklad, znie trochu odlišne než podľa jeho hebrejskej verzie. Zatiaľ čo preklad hebrejského textu hovorí: „Lebo ničoty sú všetci bohovia pohanov“, preklad gréckeho textu tvrdí: „Lebo všetci bohovia pohanov sú démoni.“ Tento zdanlivý detail viedol starovekých kresťanov, vrátane viacerých cirkevných otcov, k presvedčeniu, že pod menami a sochami pohanských božstiev sa skrývajú padlí anjeli, túžiaci po božskej úcte. Uvedená skutočnosť bola jednou z motivácií pre radikálne odmietanie pohanských kultov.

Štvrté miesto treba hľadať vo svätom Evanjeliu podľa Jána (4, 23), kde Pán Ježiš hovorí: „Prichádza hodina, ba už je tu, keď sa praví ctitelia budú klaňať Otcovi v Duchu a pravde.“

Vo všeobecnosti sa hovorí, že ženy sú slabšie ako muži. Vypočujme si preto odpoveď Eufémie na opakované prokonzulovo presvedčanie podvoliť sa a zachrániť si tak život: „Nemysli si, mučiteľ, že svojimi prefikáňmi dohováraniami môžeš ľahko skloniť moju slabosť k svojej bezbožnosti a nepravosti. Veď hoci som podľa prirodzenosti žena, telom slabá a vekom mladá,

moje srdce je pevnejšie ako tvoje a moc mojej viery je oveľa väčšia ako sila tvojej chabrosti. Okrem toho mám vďaka milosrdenstvu môjho Krista lepšiu chápanosť než všetci vaši pohanskí rečníci, spolu s ktorými sa považujete za múdrych, hoci v skutočnosti ste nerozumnejší ako všetci nevedomci, lebo nechcete poznať pravého Boha a démona považujete za Boha. Nepodvedieš ma teda prefikáňmi rečami, ako kedysi had podviedol našu pramatku... Veď ja sa spolieham na svojho Krista, že ma neopustí a neodíde odo mňa svoju silnú pomocnú ruku, kým pyšnú hlavu démona nerozšliapu nohy ženy.“

Okrem faktu, že svätá Eufémia sa znova odvoláva, prinajmenšom nepriamo, na viaceré miesta Svätého písma, je dôležitá aj skutočnosť, že v jej prípade to neboli len prázdne reči. Po uvedených slovách totiž nasledovalo utrpenie, ktoré znášala naozaj hrdinsky až po vyliatie vlastnej krvi. Vidíme teda, že aj žena, hoci sa vo všeobecnosti považuje za krehkú a slabú, môže byť, ak má pevnú a pravú vieru, rovnako silná alebo dokonca silnejšia ako ktorýkoľvek muž.

ThLic. Marcel Gajdoš

Šiesta hodinka

Čas tejto modlitby zodpovedá našej dvanástej hodine. Cirkev nás zvoľáva na modlitbu v čase ukrižovania Ježiša Krista za naše hriechy a za hriechy celého sveta. Je to najpríhodnejšia doba na pokánie a na skrúsenosť srdca nad vlastnými hriechmi a čas na poďakovanie za našu spásu.

Po zvyčajnom začiatku nasledujú žalmy, ktoré sa možno modliť podľa jednotlivých dní, alebo vždy všetky (obdobne je to u všetkých hodínok). Prvý je 53. (podľa Neovulgáty 54.) žalm. Modlíme sa ho v pondelok a štvrtok. Žalm nám pripomína, že tí, ktorí siahajú Kristovi na život sú sami odsúdenci, pyšní a násilníci. Poukazuje tiež na dobrovoľnosť Ježišovej obety. Ďalší je 54. (55.) žalm, ktorý sa modlíme v utorok a piatok. V tomto žalme sa pripomína Judášova zrada a súčasne ukazuje škaredosť a následky každej zrady Krista. Zradený Kristus však napriek tomu dúfa v spravodlivosť Boha. Posledným je 90. (91.) žalm. Ten sa modlíme v stredu, sobotu a nedeľu. Tento žalm je vyjadrením, ale i pozvaním k pevnej nádeji pre tých, ktorí sa utiekajú pod ochranu Najvyššieho, ako to urobil Kristus na kríži. Je tu vyslovená i pevná nádej v ukrižovaného Krista na záchranu všetkých, čo sa k nemu utiekajú.

